

Geschiktheidseisen (I):

Factsheet
Nr. 4
Aanbestedende
diensten

Eisen aan financiële draagkracht

De Aanbestedingswet legt het stellen van een omzeteis aan inschrijvende partijen aan banden. De Gids Proportionaliteit en het Aanbestedingsreglement Werken (ARW) 2012 sluiten daarop aan. De Gids Proportionaliteit biedt duidelijkheid over zekerheid en andere financiële eisen die mogen worden gesteld.

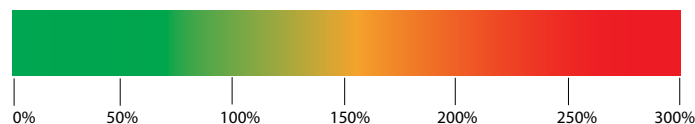
Het was onder aanbestedende diensten gangbare praktijk. Om in aanmerking te kunnen komen voor een opdracht diende een bouwbedrijf in de eerste plaats te kunnen aantonen dat hij een bepaalde omzet heeft gerealiseerd met de uitvoering van werken. In de tweede plaats moest de inschrijvende partij bereid zijn een zekerheidsstelling te verstrekken die hoger lag dan het feitelijke risico dat de opdrachtgever liep. Aan beide geschiktheidseisen maken de Aanbestedingswet en de Gids Proportionaliteit een einde.

Omzet

Een aanbesteding mag in principe niet meer worden gekoppeld aan een specifieke omzeteis. Het vooraf toetsen van de financiële draagkracht van een bedrijf is uitsluitend toegestaan om te bepalen of een bedrijf ook financieel in staat is een project van een bepaalde omvang op gang te brengen en te houden. Een aanbestedende dienst mag niet meer aan de hand van een omzeteis achterhalen of een bouwbedrijf zeer regelmatig vergelijkbaar werk verzet. Hiervoor dient hij de referenties van de inschrijvende partij te raadplegen.

Slechts als daar vanwege de complexiteit of aard van het werk een bijzondere reden voor is, mag een aanbestedende dienst een omzeteis stellen. De aanbesteder is verplicht die bijzondere reden op te geven. Bij toepassing van het ARW 2012 moet

dat in de aankondiging. De hoogte van de omzeteis is echter gelimiteerd; voor de bepaling ervan hanteert de Gids Proportionaliteit een glijdende schaal. Een omzeteis, die hoger ligt dan 300 procent van de waarde van de opdracht, wordt zonder meer gezien als disproportioneel en is dus verboden. Een omzeteis van 150 tot 300 procent is uitsluitend toegestaan voor werken die bijzonder complex en risicovol zijn. Voor alle overige, relatief eenvoudige werken mag ten hoogste 150 procent aan omzet worden verlangd. Een omzeteis mag een tijdvak van maximaal drie jaar beslaan. De aanbesteder kan daarbij verlangen dat per jaar een minimum omzet is gerealiseerd of een gemiddelde omzet over die jaren vragen. Laatstgenoemde optie biedt betere perspectieven voor jonge ondernemingen en bedrijven die in een enkel jaar een mindere omzet hebben gedraaid. Voor combinaties of deelnemers in een combinatie mogen geen afwijkende, verzwarende, voorschriften worden opgesteld.

Zekerheid

De Gids Proportionaliteit stelt ook paal en perk aan de zekerheidsstellingen die aanbestedende diensten van hun inschrijvers verlangen. Een zekerheidsstelling kan alleen worden bedongen als dit voor de uitvoering van de concrete opdracht strikt noodzakelijk is. In dat geval kan er een zekerheid van maximaal vijf procent van de aanneemsom worden gevraagd. Aanvullende zekerheden, die los staan van het afdekken van concrete projectrisico's, mogen niet meer worden gevraagd.

Ook dubbele zekerheidstellingen, in de vorm van bijvoorbeeld een bankgarantie in combinatie met het inhouden van termijnbetalingen, zijn niet toegestaan. Aanbeveling is verder om de zekerheidstelling niet langer te laten doorlopen dan strikt noodzakelijk, omdat hiermee de opdrachtnemer onnodig wordt belemmerd in zijn financiële armslag. Een bijzondere vorm van zekerheid betreft het vragen van een bereidheidsverklaring van de bank tot het verstrekken van een bankgarantie. Dit gebeurt vaak bij niet-openbare procedures, waarbij alle partijen al bij hun aanmelding moeten aantonen dat de bank hen op termijn die bankgarantie zal gaan verstrekken. De kosten van deze verklaringen zijn hoog en bovendien leggen zij een beslag op de beschikbare kredietruimte van de gegadigde partijen. Deze hoge kosten staan in geen verhouding tot het feit dat de aanbestedder uiteindelijk van een enkele inschrijver een bankgarantie wenst te ontvangen.

Overige financiële eisen

Ter beoordeling van de financiële draagkracht wordt regelmatig gevraagd naar een passende bankverklaring, een bewijs van verzekering tegen beroepsrisico's, of het overleggen van de jaarstukken. Dit is nog steeds toegestaan, met dien verstande dat daaraan geen voorschriften mogen worden gekoppeld die extra administratieve kosten oproepen bij de inschrijvers en dat bij onderhandse aanbestedingen alleen dergelijke eisen worden gesteld als de geschiktheid van uit te nodigen partijen nog niet bekend is. De Gids Proportionaliteit stelt dat aanbestedende diensten terughoudend moeten zijn in hun verzoeken om aanvullende zekerheden of financiële parameters zoals de liquiditeit en solvabiliteit van de inschrijvende partij. Zij worden bestempeld als afwijkende eisen, waarvan het gebruik niet wenselijk is.

Voorbeeld:

Geen omzeteis

De aanbestedende dienst van een gemeente is in het verleden geconfronteerd met het faillissement van een bouwbedrijf. Daarom wil zij voortaan al haar opdrachtnemers binden aan een omzeteis. De Gids Proportionaliteit bepaalt dat de motivering een raakvlak moet hebben met de specifieke aard van de opdracht. Dat is hier niet het geval. Het stellen van een omzeteis is daarom niet toegestaan.

Wel een omzeteis

Diezelfde gemeente heeft een omvangrijke opdracht, waarbij in korte tijd relatief veel werk moet worden verzet. Daarom wil zij aan inschrijvende partijen een omzeteis opleggen. Van het bouwbedrijf wordt namelijk verlangd dat het een meer dan gangbare capaciteit op het werk inzet en dus ook een hogere financieringslast kan dragen. De motivatie van de gemeente is valide; zij mag in dit geval dus wel een omzeteis stellen.

Scan de QR code om de Gids Proportionaliteit te downloaden.

De tekst van de Aanbestedingswet is te vinden op www.pianoo.nl.

Meer informatie?

Dit is de vierde factsheet in een serie over de Aanbestedingswet in de praktijk van de aanbestedende diensten. De complete serie vindt u in pdf-formaat op onze website: www.aanbestedingsinstituut.nl.

Voor meer informatie en praktische vragen kunt u terecht bij de Stichting Aanbestedingsinstituut Bouw & Infra, een door Bouwend Nederland opgerichte stichting, die de kwaliteit van aanbestedingen van werken bewaakt. Doel is om in constructief overleg met aanbestedende diensten het aantal (juridische) problemen bij aanbestedingen te verminderen.

STICHTING
Aanbestedingsinstituut
Bouw & Infra

Postbus 461
2700 AL Zoetermeer
Tel. 079 325 22 46
Fax: 079 325 22 97
E-mail: info@aanbestedingsinstituut.nl

Bouwend Nederland
de vereniging van bouw- en infrabedrijven